

BESZÉD,

MELLYET

MIDŐN A' HONVÉDŐ POLGÁRI ŐRSEREGHEZ MAGÁT ÖNKÉNT FELAJÁN-
LOTT H. H. DEBRECZENI FŐISKOLAI IFJUSÁG NEMZETI LOBOGÓIT TAVASZ-
ELŐ 26-KÁN 1848. A' FŐISKOLA FALAIRA KIFÜGGESZTÉ,

A' SZABAD ÉG ALATT TARTOTT

Péczely József,

FŐISKOLAI IGAZGATÓ TANÁR.

Tisztelt Gyülekezet, minden rendű polgár- 's ifju bajtársaim!

Időket értünk, melyeknek az összes történetírás nem képes mását mutatni. Kevés napok alatt a' legerősb alapokon nyugodni látszott monarchiák megrendülnek, vagy épen összedülnek. Hatalom magas polczán ült világhírű férfiak, rögtön elűzve, vagy önként visszavonulva a' kormánytól, melyet tartani többé nincs erejük, szükevé-
nyek, földönfutók lesznek, rettegve a' felháborodott népek' boszúját.

Egy, a' világ' most élő minden monarchái közt kormányzásban legnagyobb mes-
ternek hitt férfin, egy a' francia nagy forradalom' esemény- 's tanúságdús idősza-
kában, korai szenvedések', nyomor', üldöztetés' iskolájában növekedett, tehát sok-
kép okulni tartozott, okulni méltán gondolt, de — mint a' következés megmutatá —
nem okult fejedelem ellen tör ki az elégtelenség, kitör épen midőn több évi fá-
radalmas szakadatlan küzdelmei után már már tartós bilincsekbe vertnek gondolná
népét, a' történetek' nagy könyvében szabadságot 's jármot egyiránt tűrni nem tu-
dásáról ismeretes nagy nemzetet.

Egy politikai lakoma, nehogy általa nyilvánuljon a' megvesztegetett, magát
áruba bocsátott kamarai többséggel ellentétben álló közvélemény, meggátoltatni czé-
loztatik. Fenyegetés, ijesztés használtatik a' joguk' érzetében engedni nem akarók
ellen. Boszú, ujságon-kapás beleögyelítik a' mozgalomba a' sokaságot. Harczra kél

a' zavargásokban csak nyerhetők', nem veszthetők' nagy tábor. Általános néptámadássá fajul a' békés uton kevesek által megindított mozgalom. Ingadozik a' bűnös öntudatában bátorságát veszített kormány. Az elébb hajthatlan, kérlelhetlen király most minden engedélyre kész. Feláldozza kedvencz mindenható ministerét. Ez nem levén elég, lemond maga — az eddig vágyaiban, uralkodásban telhetlen, a' honn szentségtörő kezeit kívül nem egy szomszéd nemzet' koronája után kiterjesztett kényur — lemond maga, unokája javára. De már ez sem elég. A' soká nyomott, a' reményeiben, várakozásaiban sokkép megcsalatott, boszu- 's most győzelemittas nép kevés pillanatok alatt, mit 18 nyugtalanságteljes esztendőkön által, a' valaha élt népjog-, népszabadság-rablók' legfortélyosabbika szinte hitelt haladó erő- 's cselszövény ráfordítással épített, halomba dönti; hamuvá égeti a' királyi palotát, hamuvá magát a' trónt. 'S még csak egy legkisebb részvét' könye vagy sohaja sem kíséri a' koronáját, honát, mindenét, még reményeit is vesztve bolyongó királyi házat. Így adaték ismét a' már annyi régiebbek után egy új nagy példa a' világnak, az uralkodóknak: hogy nincs hatalom, nincs birodalom, bármelly erősnek lássék is, melly magát polgárai' jó indulatja nélkül fentarthassa; hogy a' fölébredt nemzet-boszú ellen sem selegei 's kincse' tömérdeksége, sem várai' megvehetetlensége meg nem menti, meg nem védi a' zsarnokot. Így épült fel újra a' már annyi hazafi vértől ázott Szajna' mellett a' királyi szék' romjain a' köztársaság.

Mint electricus szikra hat az e' mozgalmakat nyomban követett fényes diadal' híre minden népekre. Örvendnek az alkotmányosság' jótéiteit élvezők. A' zsarnoki önkény alatt nyögők előtt utálatosbak, nyomóbbak lánczaik, az azokból kibontakozhatás utáni vágy forróbb, mint valaha. Kevés bátrak, kik előtt kíváncsúnak látszék veszélylyel szabadság, mint nyugalommal szolgaság, dicső halál, mint becstelen élet, élére álnak a' mozgalmaknak, kormányaik' irányában követelésekkel, millyeket nyomatásuk', szükségük', elidegenithetlen jogaik' érzete kívána; 's csak hamar, ön szívők' jobb sugalatának vagy félelemnek hódoló fejedelmeiktől, alkotmányt, szabadságot, jogokat nyernek honfiaik', népeik' számára, mellyekről kevés hetek előtt alig álmodának.

Az események' hire elhat hazánkba is, el törvényhozásunk' szokott székhelyére. Aggodalom szállja meg az épen együtt lévő magas ország-tanács' férfait, közeledni látva a' vészt királyunk' trónja, alkotmányos szabadságnak akkorig vagy épen nem, vagy csak névvel örvendhetett statusai, 's köztük hazánk felé. Egy az értelem, a' rendi-tábla vezérszónoka, lelke', Pest megye egyik rendületlen lelku követé' kebelrázó, minden pártviszályt, elvek' régi harczeit egyszerre megszüntető szónoklatára: hogy csak czélirányos, a' velünk közös kapocsal összefüggő többi örökös tartományokra is kiterjesztendő, haladéktalan reformok által elfordítható a'

minden órán kitöréssel fenyegető fergeteg. Hatalmasan, mint illik alkotmányos szabad nemzet' szabad fiaihoz, emelik fel azonnal szavokat saját hazájok, hatalmasan a' társországok' szabadsága mellett Magyarország' öszves rendei. Fényes küldöttség a' császári fővárosba, 's melléjük önkényt sereglett országgyűlési lelkes fiatalság támogatja szavaikat. Leirhatlan a' lelkesedés, mellyel az idegen fővárosban fogadtatik a' már egyszer, egy századdal elébb, karja', kardja' hatalmával, most szabadságmennydörgő ércszavával másodszor szabadító magyarság. Mint kiáradott tenger özönlík elejbök az általok hosszú álmából fölrazott nép, kicsinye, nagyja, lelkes nők és férfiak. Szakadatlan hullámai, öröm-rivalgásai közt e' sokaságnak ember-kezek által vonatik be a' városba elnökjök', Magyarország kívül mint benn a' hazában imádozt nádora' kocsija. Merre járnak kelnek, menetök egy folytonos fényes diadalmenet, mindazon nyilvánulásaival az öröm- hála tiszteletnek, mellyekkel valaha egy közel veszélyből kiragadott nép szabadítóját fogadá. 'S ha kérjük az eredményt? a' szó teljes értelmében elmondható rólok: jöttek, láttak, győztek. Pár nap alatt, szavuk', tekintélyök' hatalmával széttörvék a' bilincsek, mellyekben hazánk három század-, Austria mondhatlan idők óta sinlődött; megdöntve, eltörölve az örökös mozdulatlanság' életölő áldástalan bécsi kormányrendszere; Austriának alkotmány, hazánknak amattól minden tekintetben független önállás; mindkettőnek saját felelős ministerium adva, adva a' népei kívánsága, szükségei felett felvilágosított, minden jóra kész, fejedelmi közös atyától.

De kivíva bár perczenetre, ezzel még nincs biztosítva a' diadal; nincs végkép elhárítva a' fergeteg. Kívül egy elveit ne talán fegyvere' hatalmával is terjeszteni próbáló örömittas, hatalmas ellenségtől-, belül a' soká kötve tartott, most rögtön lánczairól elszabadított tigristől félelem; a' szűkölködök, a' zavarosban halászni szerelők', a' közérdeket vagy nem értők', vagy magán céljaik, hasznaiknak alárendelők, a' régihez konokul ragaszkodók, az újat ok nélkül, vagy mivel egyelőre sérti érdekeiket, gyűlölők' együtt könnyen veszélyessé válható tömege: mind ezek nem lehet hogy némi aggodalmat ne szerezzenek a' honfi kebelnek. Ezért, reményelve a' legjobbat, feltéve a' legrosszabbat, közepette a' még tökéletes békének, látjuk hadi készülétekkel foglalkozni mindenfelé hazánk' békés polgárait; fegyverre, védelemre sietni mindent, ki érez és fegyvert bír: példával menvén elő ebben is ugyanazon fővárosi derék polgárság, 's egyetemi lelkes fiatalság, melly, élén a' nemzeti nagy mozgalomnak, első emelé szavát — 's hála hogy diadalmasan is! — reform, nyilvánosság, szabadsajtóért. Csuda-e ha a' közlelkedés, megragadá városunkat is, e' magyarság fővárosát? megragadá ezen, kebelében virágzó, hazánk' minden tudományos intézetei közt népességre csak egynek, tudomány- erény- hazaszere- tetben egynek sem engedő főiskola' tűz- és remény-duzs ifju polgárait? Maradhat-e

*

valaki részvét nélkül, hidegen, midőn a' legszentebb érdekek, hon' java, nemzet' dicsősége, forognak fen? Maradhatnak-e épen azok, kik koruknál fogva, emberi mód szerint, hívák legtovább élvezni a' dolgok' új alakulásának jó avagy rossz gyümölcsseit? Ez forgott kétségkívül szemetek előtt t. nemes ifjúság! midőn látva e' nemes város' polgárai' - 's hallva fővárosi társaitok' buzgalmát, olly bátor mint nemes eltökéléssel, senkitől föl nem híva, készségtök' jelentétek, ti a' szelíd múzsák' békes tisztelői, besoroztatni a' hon-védő polgári őrsereg' hazáért, királyért élni halni kész ezredei közzé; 's az olajág helyett Pallás' paizsát, dárdáját ragadni, ha kell, kezetekbe.

'S im most ülitek, most üljük mi szívvvel lélekkel együtt veletek, zászlóavatási ünnepélyteket. Ne adja Isten, hogy e' nemzeti lobogóknak egyéb hasznát vegyétek, mint távoltartani kézségtök' mutatóásával minden gonoszt hazánktól, megőrizni abban csendet békeséget: de ha ugy hozná sorsunk' végzete, hogy a' haza' akar kül- akar bel-ellenségei szükségessé tennék használatukat, számolunk karotokra, számolunk bátorságtokra, hogy ti sem leszte alábbvalók, mint a' hajdan híres pécsi főiskola' Mohácsnál elvérzett, örök hírű, ifju Leonidásai; vagy mint amaz hazája fővárosát az árvizként rohanó svéd sereg 's bajnok királyi vezetője X. Károly ellen hősileg megvédett dán ifjúság. 'S hogy ha megáll, mint ohajtjuk, mint reménylünk, a' ti hozzájárulástokkal is, rendületlenül hazánk csendessége: Mars' fegyvereivel foglalkozástok közben se feledjétek: hogy ti Apollónak vagytok 's maradtok hívei; ő tart számot minden megmaradó szabad időtökre; hozzá fogtok, ha majd elvonul a' vihar, leeresztett fegyverekkel ismét visszatérni, kísérve a' megvédni segített haza' halájától, 's jutalmazva nemes öntudat, a' teljesített kötelesség' boldogító érzetével. Mi hogy mielőbb legyen! buzgó hazafi kebellem kívánom, kívánom ti magatok', kívánom az egész haza' érdekében. Isten, ki öröklik egyesek', mint egész népek', nemzetek' sorsa felett, kinek ,l e g y e n' szavára lehulltak rögtön százados bilincseink, 's felderült ránk a' szabadság rég ohajtott dicső hajnala, fedezzen hatalmas karjával mindnyájunkat! óvjon kívül belül minden veszélytől! adjon a' szép reggel után tartós szép napokat, boldog esztendőket! És most Isten veletek! Isten velünk! Éljen a' haza, király, egyetértés!!!

